

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КРИВОРІЗЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

*Формування
творчої особистості
в умовах компетентнісної освіти*

Збірник наукових праць

Випуск 7

**Кривий Ріг
КПІ
2014**

її організувати так, щоб розподіл студентів відбувся за рівнем знань. Так, студент, що показує достатньо високий рівень знань з дисципліни, що вивчається, допомагає в оволодінні основами теми «слабким» студентам.

Література

1. Балацька Л.П. Організація групової роботи у великих студентських аудиторіях /Л.П. Балацька, О.П. Гілета, Н.О. Морська //ДУ Львівська політехніка. – 2011. – №6 – С. 10-12.

2. Білоус А. О. Форми навчальної діяльності студентів у ВНЗ при вивченні математичних дисциплін у сучасних умовах / О. А. Білоус, Ю. А. Кравченко, Н. І. Одарченко// Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій. – 2013. - №1. – С. 29 – 33

3. Грабовська С. Інтерактивне навчання в ВУЗі: проблеми і перспективи // Вісн. Львів. ун-ту, 2001. Вип. 15. Ч. 2. С. 170–176.

4. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / А. І. Кузьмінський// К. : Знання, 2005. – 486 с.

5. Кушнір М. Технології індивідуального навчання / М. Кушнір, Л. Липова, С. Ревенський // Рідна школа. – 2001. – № 8. – С.16–19.

6. П'ятакова Г. Групова форма роботи як засіб формування особистісно зорієнтованих взаємин викладача і студентів /Г. П'ятакова// Вісн. Львів. ун-ту, 2005. Вип. 19. Ч. 2. С. 271 - 275

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА

І. Г. Любар

Основною метою предмета природознавства є формування природознавчої компетентності. Компетентнісний підхід в освіті зумовлює спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів. Відомо, що головним діючим персонажем у навчальному процесі є учень. Його слід вчити компетентно вирішувати ті чи інші проблеми. Учень з перших кроків шкільного життя зустрінеться з труднощами, невдачами, які поступово знищать його бажання вчитися. Ось чому дана проблема вважається актуальною. Початкова школа розпочала роботу за новим державним стандартом, новими програмами і новими підручниками, де в повній мірі порушується ця проблема. Природознавча компетентність пов'язана з формуванням у учнів:

– дослідницьких умінь, уміння спостерігати й аналізувати зміни в живій і неживій природі;

– уміти узагальнювати та розкривати причинно-наслідкові зв'язки у природі;

– учитися досвіду навчально-пізнавальної і практичної природоохоронної діяльності.

Навчальна природознавча компетентність є складним особистісним утворенням, яке характеризує здатність учня розв'язувати доступні практичні та пізнавальні задачі. Молодші школярі оволодівають

спеціальними методами пізнання природи (спостереження, дослід, практична робота, екскурсія). Нова програма та підручники з природознавства включають конкретизовані цілі (державні вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки учнів). Наприклад:

- розкрити зміст;
- спостерігати;
- знати;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- розпізнавати;
- описувати;
- висловлювати власну думку;
- наводити приклади;
- характеризувати тощо.

Важливим методом у формуванні природознавчої компетентності у початкових класах є спостереження. Спостереження – це систематичне, цілеспрямоване пізнання навколишнього світу у всій його різноманітності. Це вивчення природи, яке формує природознавчу компетентність.

У підручниках природознавства 2-3 класу (автор І. Грущинська) у повному обсязі є матеріали для проведення спостережень. Починаючи з 1 класу, діти дістають безліч нових вражень і мають матеріал для спостереження. Але спостереження в 1 класі доцільно організовувати поступово, при цьому виявити ступінь розвитку та розуміння спостереження.

У 2-3 класах поглиблюється та розширюється матеріал сезонних змін, який здійснюється сезонними спостереженнями за явищами природи. Це простежується й у структурі підручника 2 класу (автор І. Грущинська). Результати спостережень учні фіксують в «Календарях природи», щоденниках спостережень.

Ступінь виявлення, вимірювання та оцінки навчальних досягнень школяра слугує дослід, при якому можна виявити знання:

- а) ознаки та властивості об'єктів і явищ природи;
- б) умінь користуватися приладами і матеріалами, які застосовувалися при проведенні досліді;
- в) послідовність виконання дій у досліді;
- г) осмислення результатів досліді.

Наприклад, під час проведення уроку на тему «Вода – розчинник» (3 клас) пропонуються завдання:

1. Що означає слово «розчинник», «розчиняти»?
2. Назвіть, які властивості має вода?
3. Які речовини розчиняються в воді?
4. Назвіть нерозчинні речовини.
5. Використання води в побуті.
6. Доведіть розчинність речовин в побуті.

Задача 1. Діти в їдальні п'ють чай. Чому він солодкий? У ньому є цукор, а чому його не видно? Доведи.

Задача 2. На уроці трудового навчання Ніна фарбою зробила пляму на спідничці. Маша запропонувала змити її швидко водою. Чи зможе Ніна позбутися плями? Доведи свою думку.

Одним із методів письмової перевірки щодо сформованості творчої особистості учнів з природознавства є застосування тестових завдань. Наприклад:

1. Яка тварина не належить до риб? (Познач знаком +)

☐ Павук	☐ карась
☐ ластівка	☐ комар
☐ жук	

2. Умови, необхідні для проростання насіння, є:

А – тепло, волога, світло, повітря.

Б – повітря, тепло, ґрунт.

В – тепло, світло, ґрунт.

Г – повітря, волога, тепло.

Виписати букву, якою позначено правильну відповідь.

3. Що відноситься до живої і неживої природи. Підкреслити: *жива* – однією лінією, *нежива* – двома лініями. Або виписати в стовпчики:

Дерево, ластівка, мурахи, сонце, ґрунт, трактор, риба, повітря, дощ (Що відноситься до живої і неживої природи?).

4. Перестав місцем букви і ти розшифруєш назву корисних копалин

ФОРТ, ГЯЛУВЛ, ФАТАН,

УАРД, НАВПЯК, РГАТН, ЗГА

(торф, вугілля, нафта, руда, газ, вапняк, граніт).

Велике значення для формування творчої особистості та природознавчої компетентності мають екскурсії в природу в 1–4 класах. Екскурсії мають велике виховне значення, сприяють розвитку естетичних почуттів, позитивних емоцій, доброти, дбайливого ставлення до всього живого. На уроці-екскурсії процес навчання реалізується не в умовах класного приміщення, а на природі. Діти проводять спостереження, встановлюють взаємозв'язки і залежності між об'єктами та явищами природи. Під час проведення екскурсії та спостережень слід робити замальовки, фото, відеозаписи, які необхідні для узагальнення й систематизації отриманих знань та оформлення «Календаря природи». Предмет природознавство, як і кожний предмет початкової ланки освіти, має об'єктивні можливості свого внеску у цілеспрямоване оволодіння учнями ключовими компетенціями. Адже знання, уміння, навички і способи діяльності є складовими змісту тих чи інших компетенцій.

Література

1. Бондар С.П. Компетентність особистості – інтегрований компонент навчальних досягнень учнів /С.П. Бондар //Біологія в школі. –2003. – №2. –С.8-9.

2. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи: [метод. рекомендації] /Авт. Колектив: Бібік Н.М., Савченко О.Я., Байбара Т.М., Вашуленко М.С. та ін.. –К.: Поч. школа, 2002. –128с.

3. Хуторской А.В. Практикум по дидактике и методикам обучения /А.В. Хуторской. – СПб.: Питер, 2004. – 541с.